Број 94. У Новом Саду, у суботу 2. (15.) маја 1909. Година XLIV.

Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

„Србобран“ и манастирско питање.

Познато је становиште самосталаца према манастирској уредби, кад се она стварала. Били су јој противници, јер су манастири са старим господарством били њихова склоништа, право да речемо тврђе, из којих се по Срему најжешће ударало на српску народну радикалну странку.

И сад, кад је манастирска уредба ступила у живот, кад је саборски одбор изаслао своје поверенике, да уносе у средишњу благајницу приходе од различитог фундуса, од изнајмљене земље и сад кад се већ види доста народно-црквеног блага на окупу, које ће у скорој будућности, да донесу користи српској народној просвети, па кад су се чак и већина калуђера помирили са овим стањем и помажу при прикупљању овог народно-црквеног блага, видимо само љути „Србобран“, како цвили за старим временима, како с пуно жучи и и злобе пише о пожртвовном раду изасланика, има чак безобзирне дрскости, да у сваком најповољнијем успеху гледа харчење; гледа расипање народно-црквеног добра.

И што је најнедостојније хоће да понизи и укаља изасланике саборског одбора као гладнице, који долазе у манастире, да се тамо наједу и напију.

Ми смо се распитали на надлежном месту и код неких изасланика и добили смо тако повољне одговоре, који ће показати, да „Србобран“ и у питањима, која треба да су заједничка целом народу, измишљаним тине, подваљује и ометава напредак. И донећемо по времену исказе о приходима, који су већ унесени у средишњу благајницу. Примера ради доносимо, да је баш ових дана из манастира Шишатовца унесено од проданог фундуса у готовом 27 000 К., а за који дан ће се унети још више од 30 000 К. осим свота, што су унесене од изнајмљене земље.

Из манастира Кувеждина унесено је, које у готовом, које од фундуса и вредносних папира 160.000 К.

А од г. Јована Јовановића, изасланика саборског одбора, кога „Србобран“ врло радо хоће да каља и ружи добили смо извештај, да су земље у Привиној Глави изнајмљене попречно по јутру по 78 круна, а у Кувеждину попречно по 79½ круна. Било је случајева, да су нека поља у овим манастирима продавана по јутру (1600□°) од 100 К до 136 круна. И закупници су скоро сами Срби осим неколико Руса и Словака. О Швабама и о Мађарима, који по „Србобрану“ све закупљују, нема ни помена. Није их ни било на лицитацији.

Лицитације су јавне, оглашују се у новинама и бубњевима по селима, приступ је дозвољен свима грађанима, записници се воде одмах јавно, прима се новац спроваћа у благајничке дневнике И тај посао не може повереник обављати сам Саборски одбор одредио је, да уз повереника иде као помоћник чиновник народних фондова или лице, које изабере повереник.

Изасланици и њихови помоћници и чиновништво, кад долази у манастир по решењу саборског одбора добива тамо одређену собу за коначење и собу за званичење, те грађанс о препитање из разлога, што нема других склоништа и гостионица. О доласку води се дневник и саборски одбор даће оштету и за ово манастирском братству.

Нисмо противни критици. Она је потребна у сваком а нарочито у оваквим пословима, али како „Србобран“ извештава о манастирској уредби своје верне присталице, то је Богу плакати.

Ал већ ако икада сад се види да „Србобран“ плаче за старим временима и врištи после сваког успеха радикала, као да су му по три зуба извадили.

Нови Сад, 2. маја.

Велико хрватска пропаганда. „Уставност“, лист бана Рауха и „Народне Новине“, званичан лист Хрватске и Славоније. већ месецима вређају Србе и раздражују Хрвате противу Срба становника Хрватске и Славоније. То чине ти листови, који се издржавају од порезе свију становника, дакле и Срба. Та два листа својим писањем чине притисак на суд, који расправља „велеиздајничку парницу“ и изричу свој суд већ сад, док расправа није ни готова. Та ово дана довела је „Уставност“ бана Рауха и то, да је српска православна црква управ хрватска грчко источна црква, јер лежи у Хрватској. Може ли бити веће велико-хрватске пропаганде, но што је ово? По томе и српска народно црквена автономија није српско-народна, но хрватско-народна автономија Каква глупост и какво негирање закона, који постоје.

Ова неоправдана велико хрватска пропаганда, да би забашурила траг свој, и скршила Србе, проповеда о некој велико-српској пропаганди.

Србима подмећу ти велико хрватски пропагатори, како ти „такозвани Срби“ смерају рат против Хрвата и католика, како стварају народну војску да изврше тај напад. Србима се подмеће, да раде на насилном оцеплењу појединих делова од наше монархије. Српски „Соколи“ су бајаги та народна војска, а кад Срби јаше о Божићу и мећу из пушака, то се крсте као опасне „бандерије“, а међутим је „терање Божића“ вековни српски обичај, и у том обичају није нико видео до сад злочин. И док тако измишљају да јагње мути воду, дотле су франковци организовали своју „легију“, без сумње у намери, да ускрсну несретну 1902. годину, управ септембарске догађаје из те године.

Свему овоме иду на руку „Уставност“ и „Народне Новине“ својим писањем. И све то плаћају и Срби из свога џепа. Не

ПОДЛИСТАК.

КРУНИСАЊЕ МУХАМЕДА V.

— Свечаност опасивања мача новом султану —

Написао **И Иванић**

Цариград, 27. априла.

Данас је на најсвечанији начин извршена церемонија, слична крунисању хришћанских владара, опасивање царског мача новом султану Мухамеду То је извршено на начин усвојен још о паду Цариграда 1453. г., кад је освајачу престонице Византије, султану Мухамеду II. Фатиху припасана сјајна сабља пророкова барјактара, палог у Ејубу код Цариграда, на ком месту од тог времена припасују царску сабљу сваком султану на 5—10 дана после његова ступања на престо.

Дан је био прекрасан, светао и топао. Хиљадама људи из разних крајева Цариграда и из унутрашњости хитало је у Стамбул, а отуд у Ејуб на гроб пророкова барјактара Еби-Ејуб-Енсари Хамид-бен Сеида, који је у првим нападима муслимана на Цариград 672. г. пао ту, пред зидинама Цариграда на једренској капији, на ком је месту и данашња свечаност извршена

Пред султановим двором Долма-Бахче чекала је укотвљена царска флотила на полазак царев. Пре његова поласка отишле су госпође царевог харема, сувим, у Ејуб, на дворским кочијама, праћени евнусима и коњаницима.

У ½12 сах. у подне*) изашао је султан из двора на кеј, праћен звуцима народног марша У том тренутку чује се поздрав војске, грмљавина топова и звуци химне слободе са свих ратних бродова у Босфору. На султановој јахти залепршала се први пут нова царска застава Мухамеда V. (бели враци на црвеном пољу у средини полумесец.) У јахту улази султан са сјајном свитом, у којој је на првом месту Њази беј, јунак јулске револуције. Царска се флотила креће пут Златног Рога праћена узвицима „Падишах' мз чок јаша!“ светине, која је на обе обале извесно износила стотину хиљада. Флотила је састављена из јахте „Сејудлу“, на којој се вози цар, и из бродова „Сејнет“, „Димишк“ и „Месерет“, на којима је заузела место свита. Сви бродови у пристаништу окићени су заставама

Пут од паробродске станице ејубске до џамије Ејуба био је покривен са 104 скупоцена ћилима, који су били посути цвећем. Ученици војне академије и школе Милкије правили су овде шпалир Прво се појавио шеф државне ризнице носећи царску сабљу, која је положена на зелени сто у џамији. Челеби ефенди из Иконије, праћен са шест шеика, велики везир, Шеик-ул-Ислам, сви министри, председници народне скупштине, сената, савета и остали великодостојници стигли су раније да дочекају султана. Одушевљено је поздрављен долазак освајача Цариграда Махмуд Шефкет-паше.

Тачно у 11 сати приспео је султанов брод уз обалу. Султан је изашао из јахте у пратњи своја три сина, поздрављен одушевљено од војске, народа и присутних великодостојника. Приликом проласка султановог за џамију заклане су овце, по старом обичају.

Султан, праћен Њази-бејом, владом и свитом дошао је пешке у ејубску џамију, у коју је пуштено само 17 свештеника муслиманских и 5 великодостојника Цар је приступио столу, узео мач и предао га шефу реда мевлевија из Иконија, Челеби ефендији. Овај, по наследном праву својих предака да паше мач султанима, очитао је прво неколико молитава из Корана и затим опасао мач Мухамеду V. Султан је био узбуђен до суза и молио се Богу. Гласно је молио благослов Божји на своју владавину и на свој народ.

За тим се султан окренуо присутнима и рекао:

— Ја сам с вама задовољан и захваљујем вам. Молим вас седите и одморите се.

За тим се повукао у унутрашњост џамије, продужио молитву и чекао да се пред џамијом састави царски кортеж

У 12½ сах. у подне кренуо се овај величанствени кортеж из Ејубске џамије кроз једренску капију у Стамбул. Кога је гледао, никад га неће заборавити. Био је овако састављен: напред војни аутомобил, солунска коњичка жандармерија (реформна),

*) Свугде рачунамо време по европском сату.

упозоравамо данашње меродавне кругове на ту ствар, јер данашњи меродавни кругови знају све то боље од нас и све то одобравају. И док оваки меродавни кругови буду меродавни, наше је мишљење, да се целокупан развитак Хрватске и Славоније налази на најопаснијој низбрдици. Народ треба да ради на томе, да ти кругови и одговарају за то. И ми смо тврдо уверени да ће и одговарати.

Загреб, 1. маја.

Педесет дана расправе. Јуче је био педесети дан расправе у ствари велеиздајничког процеса. Преслушани су за тих педесет дана расправљања сви оптуженици и шездесет и пет сведока државног одветника. А јуче су прочитани преслушни записници оних сведока, који нису позвани на главну расправу

Шта се испоставило за ових педесет дана расправљања? Изишла је на видело многа ствар, само ништа, што би макар малко било налик на велеиздају.

Већина преслушаних сведока не признаје Србе Не ће ништа ни да чује о законитим правима српскога народа у Хрватској и Славонији. Један се сведок оборио на бранитеља дра Соларића и викао му у судници: И ви сте велеиздајник, јер имате на кући натпис ћирилицом! Показало се приликом преслушавања сведока и то, да већина сведока говоре против оптуженика оне сатнице на расправи из личне мржње и злобе. Неки опет ради тога, што им је извесни оптуженик био конкурент у послу. И т. д.

Сведок Жига Хиршл, Чивутин, казао је, да постоји велико српска пропаганда. — А кад га је председник запитао, по чему то суди, одговорио је: — По томе, што је оптужени прота Ерцеговац давао сељацима српским изватке из чивутског законика, тумачио им је тај законик и говорио, да треба да пазаре што имају код Србина, а не код Чивута.

Видите, како је тај сведок схватио велеиздају и пропаганду! Оно, што њему није угодно, то је — велеиздаја.

Сведоци су причали и о некаквом раздору између Хрвата и Срба. И сами су говорили: Било је места, где су Срби у већини, а Хрвати су имали општину у својим рукама. А кад су се Срби пренули и хтели саразмеру у општинском заступству, Хрвати су планули, замрзили Србе и почели сами да говоре, како ће ово постати Србија. Јер они изједначују име Србин са Србијом.

Све ове заистину врло занимљиве појаве испоставиле су се за ових педесет дана расправљања у ствари велеиздаје.

Само се није испоставила — велеиздаја.

Велеиздајнички процес није се још довршио. Као да се очекује да се сав свет дигне против њега, а не само европско јавно мњење, које је подигло до сада свој глас против тога процеса.

А за његовог даљег трајања испостављаће се још многе друге занимљиве појаве бедног друштвеног живота у Хрватској и Славонији и још беднијег схваћања праведности и човечности.

Само се не ће испоставити — велеиздаја.

Политички преглед.

Министарска криза у Угарској Због доласка немачког владара у Беч прекинуто је на два три дана већање о решењу кризе угарске владе, али ће се одмах по одласку немачког владара продужити. У Бечу се од чланова угарске владе бави министар-председник Векерле, министри Андраши и Зичи. Јуче у два маха се ови 67 ашки министри саветовали свакако о решењу кризе Положај је још увек мутан и неизвестан. Ни чланови бивше владе не могу да се споразумеју, на који би се начин могао наћи излаз из садање кризе. У Будимпешти се био пронео глас, да је постигнут неки споразум између Андрашија и Векерла и Кошута и Апоњија, али је убрзо тај глас оповргнут. Кошут је изјавио, да је у свему споразуман са Јустом, председником угарског сабора, а овај је — као што је познато — најодлучнији присталица самосталне банке.

Из аустријског анексионог одбора. Бурне и дуге расправе у аустријском анексионом одбору против заједничког министра Буријана и угарске аграрне и комерцијалне банке, довршене су прихватом предлога заступника Редлиха. Редлих предлаже, да аустријски сабор искаже жељу, како би се решење босанског кметског питања извело државним путем. Затим, да ускрати вотирање облигације аграрне банке. Предлог Редлихов прихваћен је са 5 гласова већине

„Уцена за ослобођење невиних“. Недавно смо донели у изводу чланак далматинског заступника дра Александра Митровића о уцени за ослобођење оптужених Срба у загребачком велеиздајничком процесу. Један поузданик бечких кругова рекао је дру Митровићу, да би та уцена била, да далматински и босански Срби отпошаљу у Беч поклонствене депутације и да изразе грофу Еренталу своју радост ради анексије Босне и Херцеговине. Како загребачки листови јављају, тај је поузданик био бечки адвокат и дворски саветник др. Краса. Он је, кажу, и пре и после анексије Босне и Херцеговине облетао прваке босанских Срба и Муслимана. И поручиовао им оно исто, што и дру Митровићу. Али је од њих добио исте одговоре као и од дра Митровића. У бечким круговима држе дра Красу за поузданика престолонаследника Фрању Фердинанда, који му често поверава политичке мисије

Оружање Италије Како јавља лист „Ђорнале д' Италија“ талијански министар морнарице споразумео се потпуно са министром председником финансија у програму за грађење бродова. По томе програму трошкови су за грађење бродова у идућих шест година за 150 милијона лира (круна.) То је учињено ради тога, да се може за три године саградити четири велика брода најновијег типа „дреднота“. Градња двају таких бродова већ је отпочела. Сва четири „дреднота“ стајаће укупно 220 милијона лира. После овог новог повишења војних издатака, износи годишњи талијански фонд за грађење бродова 84,660 000 лира.

Овако је са талијанском ратном морнарицом А осталих 268 милијона лира, које је одобрио талијански сабор као ванредни војни кредит, употребиће се на друге војне спреме. — Око 150 милијона лира утрошиће се за утврђивање Млетака и северне талијанске границе (према аустријској међи), затим долазе трошкови за војничке опреме, оружје итд. Осим ових ванредно великих изванредних војних кредита, троши Италија за војне издатке четврти део од целокупних државних издатака.

Италија је по уверавању талијанских листова, штедила до сада са војним издатцима. Ради те штедње морала је талијанска влада да распусти сабор, бојећи се, да јој ради њене мирољубивости и штедње не би изразио неповерење. Нови талијански сабор је пошао другим путем. Повећавање војног прорачуна и ванредни војни кредити, који су ванредно велики, не показују штедљиве и мирољубиве талијанске намере. А стално наглашавање, да треба што већма утврдити северне талијанске границе, од Млетака направити тврђаву првога реда и одржати надмоћ у Јадранском Мору, показује јасно, да је војничко спремање наших талијанских савезника уперено једино против — нас.

три коњичка официра из Солуна, међу њима Енвер-беј, два ескадрона коњице, око 30 дворских кола, у којима су биле улеме у златотканим зеленим, и другим одеждама патријарси православни, јерменски, шефови свих осталих вероисповести у свечаном руху са свештеничком пратњом, — затим, све у колима, државни великодостојници, изасланици народне скупштине и сената, министри, ескадрон копљаника, војни церемонијал. Изет Фуад паша, дворски маршал Галиб паша, министар полиције Али-паша, генералисим освајач Цариграда Махмуд-Шевкет паша са својим ђенералштабом, три султанова ађутанта, један пикер, — гала дворска кола, сва позлаћена, у којима седи султан Мухамед V., са Гази Муктар пашом, први и други ађутанти Ремзи беј и Шереф беј, питомци коњичке академије на коњима, султанови синови: ефендије Злаедир, Нецмедин и Еумер, шураци султанови, дворски великодостојници ученици артиљериске школе и коњица. С једне и с друге стране кортежа јахали су копљаници дворске гарде. Целим путем и улицама чинила је шпалир пешадија, а иза ње био је шпалир ученика и ученица свих цариградских школа, међу којима и српске. Султан је свугде бурно поздрављаљен од народа, а после њега највише су поздрављени Махмуд Шевкет паша. Њази беј, Енвер-беј, Муктар-паша, Али-Риза беј, Талат беј и остали официри и политичари, који су се истакли у догађајима последњих дана.

Пред једренском капијом били су поређени велики скупоцени свилени шатори, извезени златом, у коме су били око 300 чланова дипломатског кора с госпођама, са првацима страних колонија. За њих је у нарочитом шатору био спреман богат бифе. Кад је султан пролазио поред ове колоније страних дипломата, био је бурно поздрављен. Он је, очевидно радосно дирнут, отпоздрављао. На дипломатској тераси били су и преставници Србије и Црне Горе г. др. Ј. Ненадовић и Д. Греговић са свима чиновницима посланстава и њиховим госпођама. Овде је био и писац ових редова.

Кад је владар, по старом обичају, ушао у Стамбул кроз једренску капију, кроз коју је ушао и освајач Цариграда 1453. г. Мухамед II. и сви султани; после свечаности у Ејубу, — кортеж је прошао кроз предграђа Аџи-Чешме, Зинџирли-Кују и сишао пред џамијом Фатих, у чијем су дворишту заклани овнови. Султан се молио 10 минута у џамији, а за тим се кортеж кренуо кроз остале окићене улице, преплављене одушевљеним народом, поред Бајазитове џамије и сераскерата. Одатле се пролазило кроз читав низ славолука великом стамбулском улицом Диван-Јол, поред џамије св. Софије и парламента; да се кортеж заврши код двора Топ-Кату, Сераја Старе Византије, где се султан сишао с кола и одморио.

Ту су му поднели честитања шефови цркава. Султан се прво захвалио престаништву муслиманске вере, а за тим васељенском патријарху и осталима. На честитку изасланика народне скупштине одговорио је.

— Захваљујем свима народним посланицима. Честитам на консолидовању уставног режима. Благодарећи уставу могли смо ове дане дочекати. Ја посланицима захваљујем, што сам овакав дан могао дочекати. Ја рачунам на њих у заједничком раду за срећу и благостање отаџбине.

Посланици су одговорили узвиком.

— Живео слободни суверен слободних османлија!

Султан је великом везиру и Ахмед Ризи изјавио велико задовољство и признање на одушевљеним изјавама народне одане сти и молио их да то објаве народу једним прогласом.

У Хиркан-Шерифу султан се помолио Богу пред реликвијама пророка Мухамеда и за тим се одвезао на море и ушао у брод „Сејудлу“. на коме се превезао преко Босфора у свој двор Долма-Бахчу.

У тренутку кад се брод кренуо са обале, захорише се одушевљени узвици народа, неколико војних музика засвираше химну слободе, са бродова босфорске флоте припуцаше топови, а војници на флотили узвикнуше, као што је у тим приликама обичајно!

— Падишахим магрур олмасенден бујук алах вар! (Не понеси се падишу наш! Бог је много већи од тебе! Нека дуго влада наш падишах!...

Суђење због велеиздаје.

Расправа од четвртка, 30. априла (13. маја).

— ПЕДЕСЕТИ ДАН. —

Читају се записници непозваних глинских сведока У судници су сви оптуженици јер прочитане „појаве“ спадају на свењих. У записнику Паје Бакића каже се, како није истинит исказ преслушаних сведока, да је оптужени прота Ерцеговац у његовој крчми држао некакав говор

Светозар Покрајац пориче, да је Сунајковић називао Глину „Малим Београдом“.

У записнику Косте Слијепчевића стоји, да у крчми оптуженог Ђуре Кончара није био никакав политички договор, него су директори Српске Трговачке Банке појели једно прасе

Јосип Абела, начелник глински не зна ништа о „појавама“. У кући оптуженог Гене Огризовића није видио слику краља Петра, како су под заклетвом исказали неки преслушани сведоци

У записнику Ђорђа Рокнића, пуковника у пензији, вели се, да није истинит исказ сведока, да је оптужени прота Ерцеговац говорио над одром Мите Давидовића о слободној Србији.

У своме записнику каже судбени пристав Мирко Баглама, да је био редовни гост у кући оптуженог Огризовића, и никад није видио слику краља Петра. Познаје добро Гену Огризовића и вели, да се он није никад бавио каквим велеиздајничким послом.

Јован Димитријевић, котарски судац, вели, да оптужени прота Ерцеговац није говорио онако, како је приказао преслушани сведок Буковац. У његовом говору судац Димитријевић није видио ништа кажњиво. Приказује га као доброг свештеника и проповедника и лојалног грађанина. — У записнику жене оптуженог Ерцеговца вели се, да у њиховој кући није било никад каквих састанака. Прота Ерцеговац није се слагао са Светозарем Прибићевићем.

Др. Владимир Вранчевић долазио је као лечник у многе српске куће, али ни у једној није видио слику краља Петра. — У осталим преслушним записницима непозваних глинских сведока не вели се ништа што би ма најмање теретило којегагод оптуженика.

Прелази се на читање списа из котара Вргинмост Топуско Читају се два чланка „Американског Србобрана“.

Чита се пријава против оптуженог Раде Малобабића ради злочина сметања јавног мира. У тој ствари била је поведена истрага од стране државног одветништва, па је обустављена.

Чита се пријава против познатог говора оптуженог Петра Петровића у кући српске земљорадничке задруге. Говор је у пријави приказан као мање „револуционаран“ него што су га приказали преслушани сведоци. Државно одветништво у Петрињи обуставило је поступак у овој ствари-

Оптужени Петровић: У пријави су сведоци много мање знали него сада Сада говоре о расцепу монархије, а онда, кад им је говор био свежије у памети, нису знали за то

Оптужени Момчиловић: Ал сад дува друкчији ветар

Шандор Сигмунд и Јохан Јен кажу у својим записницима, како су чули, да је оптужени Лукач спаљивао неке списе

У записнику Станка Воркапића вели се да је оптужени Орешчанин водио велику коресподенцију, па чак добивао некаква затворена писма из Загреба. За оптуженог Адама Прибићевића вели Воркапић да је добивао писма из Србије, из Крагујевца.

У осталим преслушним записницима непозваних сведока прве групе не вели се такођер ништа, што би могло теретити оптуженике

Вести из места и са стране.

Раухова насиља.

Како јављају из Госпића, био је госпићски гимназијски катихета Никола Мајсторовић суспендован ради употребе ћирилице. У прошли понедељак добио је решење, којим се коначно отпушта из службе као катихета. А образложено је то решење тиме што се није покоравао владиној наредби. Безбројна насиља Рауховог режима, међу која спада и ово, као да још нису дошла до свршетка. Поговара се у последње време, да ће подбан Црнковић отићи у пензију, а на његово место да ће доћи франковац Цувај. То значи насиља у Хрватској и Славонији у већој мери, него до сада.

Немачки цар у Бечу.

Јуче је приспео немачки цар Вељем са царицом у Беч, где је врло свечано дочекан. На железничкој станици дочекао је немачки царски пар наш владар са надвојводама и војвоткињама. Оба владара се срдачно поздравила и пољубила. Немачке госте поздравио је бечки градоначелник Луегер. За време бављења немачког царског пара у Бечу биће приређен низ свечаности. Немачки владар одликовао је орденима многе аустријске државнике, а од угарских одликовао је само министра Андрашија редом црвена орла I разреда.

Смрт једног препреденог варалице.

У мадридској болници умро је октобра прошле године један ст ри отмен господин а ушао је у болницу под им ном Карло Хектор барон од Пеимарка Од дужег времена живео је у Мадриду, и то у најскупљем пензионату и опћио је увек са најотменијим круговима. Опште је мишљење било, да је стари господин мађарски аристократа и да је у Мадрид дошао, да склопи више великих поруџбина. — Кад је умро испоставило се да стари „барон“ у једној мадридској банци има шесдесет девет хиљада франака. Пошто се нико није јавио за наследника, умољен је аустроугарски конзулат да пронађе наследнике старога „барона“. Дипломатским путем поверено је то пештанској полицији. Ова је помоћу једне фотографије старога „барона“, коју је добила од мадридске полиције испоставила, да је тај стари „барон“, у Карлови Вари рођен стаклар Карло Хофман један од најопаснијих варалица и хохштаплера. Хофман је већ у својој осамнаестој години напустио родитељски дом и мутио по великим варошима светским. За руком су му полазиле преваре и брзо је дошао до новаца. Својим господским држањем умео је да створи себи приступа у више кругове. Године 1866. оженио се са ћерком једне пољске аристократске породице и добио је са њоме велики мираз Из тог брака родиле су се две ћерке, од којих је једна удата и живи у Паризу. Осамдесетих година под именом Чарл Шваље де Хофман починио је веће преваре и 1882. године осуђен од бечког суда на шест година робије Казну је ту издржао у Штајну. Кад је изишао из затвора ступио је у везу са чувеном једном трговачком компанијом у Манчестру, и преговарао је о градњи једне железничке пруге у Корушкој, коју му је концесионирала аустријска влада. Железничка управа поклонила је вере његовим лажним исправама и ту своју лакомисленост платила је са пет хиљада фуната штерлинга. Фирму Елдерса у Гразгову преварио је са хиљаду фуната Код ње је био поручио једну јахту за престолонаследника Рудолфа Кратко се време по том бавио у Бечу и направио дуга дванаест хиљада форината. Одатле је побегао у Пешту, а за тим у Цирих. У Дражђанима је под лажним именом извео велике преваре, а тако исто и у Француској. У Цариграду је хтео да предузме градњу једног моста, но преварама његовим уђоше у траг и он се у брзом бегству оданде спасао. Пошто је тако стекао велико имање узео је име Пеимарк и живео у Мадриду од интереса свог новца. Није искључено да је био у вези и са хохштаплерима шпанским. Слагао је и при исдисају своме, јер је тражио да се о смрти му извести његова баронска породица, која наравно у Угарској и не постоји Будимпештанска је полиција те своје податке послала мадридској полицији.

„Благо ми на виру“.

„Благо ми на виру“ од Бранка Радичевића песма је, коју омладина врло радо пева и данас по свима српским крајевима. Ових дана навршава се двадесет пет година, како је компонована ова песма и како ју је први пут отпевала ђачка дружина „Слога“ на Бранковом гробу, од куд је одјекнула по свим нашим крајевима А компоновао ју је наш пријатељ поп Јоца Јовановић из Рајића.

Да јој испуни последњу жељу.

Ових дана се одиграла у Бечу једна ванредно дирљива љубавна трагедија. Слуга бечке гостионице „Хотел Централ“, Бруно Шарингер, становао је у некој малој собици са својом болесном драгом, с којом је живио већ осам година Они су се упознали пре много година. Она је била собарица у гостионици, а он слуга После вишегодишњег заједничког живота оболе девојка, те је морала више пута ићи у болницу на лечење. Но недавно јој се болест поново повратила, и лечници су рекли, да јој нема помоћи. Кад је Шарингер видио да му драга преживљује последње дана, захвали се на својој служби, да се може сав предати неговању своје болесне драге. Четрнаест дана неговао ју је дан и ноћ. Она му је чешће пред смрт говорила о својој великој жељи, да буде сахрањена у свом месту рођења После њене смрти Шарингер је хтео да јој испуни последњу жељу. Метнуо ју је у свој путнички сандук и отишао на железницу. С бу је своју закључао и оставио писмо, у коме каже, да мора испунити последњу жељу своје мртве драге, и онда ће се и сам убити.

Богословско друштво „Слога“.

Јављају нам из Сремских Карловаца, да је богословско друштво „Слога“ у својој прекјучерањој седници бирало управу, те после веће изборне борбе изабрани су ови врсни чланови наше богословске омладине: за председника Вл. Хранисављевић, за потпредседника Вл Дакић, за I. тајника Ст Самуилов, за II. тајника Здравко Живковић, за благајника Драг. Шевић, за књижничара Ж. Кумановић.

Раднички излет.

У недељу 4. (23) маја приређују овдашњи радници социјал-демократе излет на „царску аду“, где ће приредити мајалис са игранком и шаљивим представама У вече се враћају са свирком уз ношење факља и лампиона. Улазна цена на „царску аду“ 40 потура од особе, од породице 1 круна.

Музичка школа (конзерваториум) у Новом Саду

Од септембра о. г. отвара се у Новом Саду музичка школа (конзерваториум). С погледом на велику добит и за варош као културни напредак, а и за нашу децу, која ће се стручним уметницима васпитати у музичкој вештини, надамо се, да ће наше грађанство радосно поздравити ову културну новину.

Мокрањчево веће.

На дан 6 маја ове године приредиће Београдско Певачко Друштво у народном позоришту Мокрањчево веће као скромну свечаност 25 тогодишњег рада Стеве Ст. Мокрањца на пољу наше вокалне музике. Име Стеве Мокрањца познато је данас целоме Српству; рад овога великог трудбеника на пољу српске песме познат је сваком кутку, где се српски мисли и осећа; с тога није потребно наводити: колико је Стева Мокрањац учинио за српску песму, а тиме и за српско име и за своју отаџбину. После концерта биће код „Коларца“ приређен банкет у част слављенику Ко желе присуствовати концерту или банкету, треба да се благовремено пријави управи београдског певачког друштва.

Положио адвокатски испит.

Пишу нам из Будимпеште: „На овдашњем универзитету положио је ово дана др. Жарко Јанковић, родом из Мокрина, адвокатски испит. Честитамо!“ — Ми са своје стране познавајући досадањи рад дра Жарка Јанковића и његово живо интересовање и за јавне ствари нашег народа, уверени смо, да ће наш народ имати у дру Жарку Јанковићу не само доброг саветника и бранитеља у правним стварима, већ и искреног пријатеља у својој јавној борби. — Честитамо и ми дру Жарку Јанковићу на постигнутом успеху!

Објава вашара.

Новосадски земаљски вашар одржаће се 2/15., 3/16. и 4/17. маја 1909 год. и то животињски вашар на пирошком путу поред реформатског гробља, на који је слободно са правилним пасошем дотерати сваковрсне животиње из места, где не влада болест, са искључењем свиња. Вашар за занатлије и трговце одржаће се на путу Фрање Ракоција II ог (пређе футошки друм).

Пиће и глад

Многи мисле да пиће може храну заменити, и да се чашицом ракије може глад брже и боље утолити, него — рецимо — кришком хлеба. Али је то из основа погрешно. Пиће, истина, може глад да забуни, да забашури или да завара, али не може да је утиша или сасвим утоли. Ракија својом јачином надражи слузокожу желуца, изазове лучење сокова и топлину у њему, и тиме сузбија онај неугодан осећај празнине и хладноће, али не даје телу никакве накнаде — никакве хране. И не само то, него баш на против, пиће — а наро-

чито ракија — успорава правилно варење и смета усисавању друге хране, која би се с пићем у желудац нашла, па тиме наравно, и целокупну исхрану. „*Здравље*“.

Средство против пацова.

За растеривање пацова врло се добро употребљава позната трава мишјаковина (Cynoglossum officinale) На она места и у рупе где се пацови задржавају, треба метнути лишће и корење од ове траве, па ће се пацови разбећи. И суво лишће ове траве исто тако дејствује као и свеже — Пацови беже од ове биљке с тога, што у њој има неки јако заношљив мирис, који је јачи и од мириса бунике. „*Тежак*“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 1. маја

Векерле у Бечу

Беч. Угарски мин. председник Векерле саветовао се данас са мин спољних послова Еренталом и аустриским мин. председником Бинертом.

Кошут болестан.

Будимпешта. Здравствено стање Кошутово стално је врло озбиљно. Има велике болове.

Одлазак немачког цара.

Беч. Цар Виљем отпутоваће одавде данас у пола 2 после подне

Одговорни уредник: Константин Брадварови

Трговина.

Нови Сад, 2. маја 1909. године

Пшеница прве каквоће стара 28 к 20 до 28 к 40 п
Пшеница нова 27 к 60 п до 27 к 80 п.
Пшеница средња 27 к 20 п до 27 к 60 п.
Пшеница лакша 26 к 80 п до 27 к 20 п.
Раполица нова 26 к 20 п до 26 к. 40 п
Јечам нови 16 к 20 п до 16 к 40 п.
Зоб нова 16 к 60 п до 16 к 80 п.
Кукуруз у зрну нов 14 к 60 п до 14 к 80 п.
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 144 к п до — к — п.
Сланина 140 к — п до — к — п.
Сланина паљена 140 к — п до — к п.
Свињи угојени тешки 102 до 104 п.
Свињи средњи . . . 96 до 100 п.
Свињи лаки . . . . 92 до 96 п.
} све од 100 кила
} кила

Царско краљевска повлаштена
Riunione Adriatica di sicurta
у Трсту.

Главна скупштина овог осигуравајућег друштва, којој се поднео закључни рачун за 70. пословну годину, одржана је 24. априла о. г.

Из извештаја за 1908. годину виде се нарочито ова дата. У оделењу за осигуравање живота примљени су 1.279 понуда преко осигуравајуће главнице 74.832.990 круна, а стављене су полице, које представљају главницу 65,712 925 круна.

Стање осигуравајуће главнице крајем 1908. године износило је преко 410 милијона круна, а осигуравајуће годишње ренте 1,393.387 круна На премије уплаћено је 16,310.908 круна. Исплате за смртне случајеве, доспеле животне случајеве и ренте износе укупно 8,932.232 круна За смртне случајеве приликом потреса у Сицилији и Калабрији друштво је оставило у резерву 500 000 круна. Резервна премија за умеравање камагне стопе, дописана је даља свота од 400.000 круна. Резервни фонд премија животног оделења износио је крајем године 114 милијона 547 830 круна. И по одбитку удела оних са правом повратног осигуравања, на 105,592.280 круна, за више од прошле године са 6,209.582 круне за рачун друштва. — У оделењу за осигуравање против пожара износило је примање премија 25,269 077 круна. Примање премија у оделењу за осигуравање транспорта износи 2,305.195 круна, а код осигурања против провале 497.209 круна. На осигуравајуће премије с правом повратка у све ове три струке издата је свота од 12,876 327 кууна док су исплате на штете укупно износиле 19,217.832 круне, а по одбитку повраћених осигуравања искаван је издатак од 9,966.031 круне Резерва премија износи укупно 17,736.063 круне, а по одбитку повратног осигуравања 9,576.274 круне. По датирању односеће се свote за резервне фондове и по одпису знатних организационих трошкова око устанављења једне управе за Италију и једне за Угарску, исплаћиваће се као и за лањску годину свота од 250 круна као дивиденда по акцији. Друштвене резерве износе крајем 908 год. не рачунајући резерву за могуће штете у износу од 3.855 083 круне — на преко 125 милиона и то: Резерва премија (одузимајући повр. осигурање) 114,268.492 круне. Резерва за варирање курса 1,498.547 круна — Резерва добити 9.800 000 круна. — Имање пензионог фонда као и благајне за штедњу и припомоћи намештеника друштвених износи укупно 2,580.110 круна. — Друштво је у прошлој години покуповало у средини вароши Трста неколико великих кућа ради подизања једне нове зграде за централну управу, а у ту сврху купило је и у Грацу заводску кућу, где ће се сместити писарнице тамошњег заступства. 621 1

МОДНО МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Браће Ђорђевић-Ханчића

у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује једног

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

који би могао ступити **10 или 15. јуна** п. н. Исти мора бити солидног владања, добар продавац, а да говори осим свог матерњег језика, немачки, мађарски и румунски. 550 3—2

Позив
на X. редовну
главну скупштину
Српске Земљорадничке Задруге
у Вегечу

(удружење са неограниченом одговорношћу)

која ће се држати 10. (23) маја 1909. године у 2 сата по подне у стану задружном,

са овим дневним редом:

1. Избор перовође и 2 члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног одбора о раду у 1908 године.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Одобрење биланса и давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Избор једног члана у управни одбор.
6. Избор надзорног одбора.
7. Избор пословође.
8. Избор изасланика за главну скупштину савеза.

Из седнице управног одбора српске земљорадничке задруге (удружења са неограниченом одговорношћу) у Вегечу, држане 30 априла (13 маја) 1909. године.

614. 1—1 **Светозар Настић**
председник

Бр. 6864/1909

ОБЈАВА
ТЕМИШВАРСКОГ ВАШАРА

Овогодишњи темишварски св. Духовски

Земаљски вашар

држаће се од 14. (27.) маја до искључиво 18. (31) маја текуће године.

Дотеривање сваковрсне стоке на земаљски вашар дозвољено је, почевши у четвртак 14 (27.) маја ујутро у 5 сати.

У Темишвару, 16 (29.) априла 1909.

Од градске велике капетаније:
Beé Ferencz
615 1—2 велики капетан

Продајем из слободне руке своју
КУЋУ

на сред села на најживљем месту. У њој је дућан већ двадесет година. У кући је дућан, две собе, штала, ручни магазин и котобања са пространим двориштем и великим вртом.

Поближе обавести код потписаног.

Јарак на Сави, 10. маја 1909.

Мита Коњовић,
619 1—3 власник куће

30.000 К гаранције за чистоту

У кући и кухињи

чисти се све, што се уопће може прати и чистити само са

Шихтов „Јелен“ сапуном.

Он је исход брижљивог и савесног испитивања десетина година. Он има особиту снагу за прање, јемчи се, да је чист и без икаквих шкодљивих мешавина Без бриге може се зато за свако чишћење употребити па и тамо где обичан сапун не помаже или где је особито настојање (брига) потребна. 577 1—4

Вршачка српска православна црквена општина.

Објава лицитације.

У понедељак, 11. (24) маја о. г. у 5 сати после подне у општинској писарници, одржаће се усмена и офертуална лицитација за преоправку куће бр. 1890. 32. у Змај Јовановићевој улици

Предрачуњено је 28.856 К 45 потура.

Лицитанти имају се пре лицитације уверити о тачности мере и рачуна у предрачуну, јер радња ће се издати само у паушалној своти.

Вадијум 15 0 К.

Оферти се примају до почетка усмене лицитације.

План, предрачун и услови истављени су за време званичних часова у општинској писарници на углед.

Из седнице црквеног одбора од 25. априла 1909. у Вршцу.

Божидар Поповић
председник.

Лазар Ћосић
перовођа. 620 2—3

ТРАЖИ СЕ КОМПАНИОН

за једну

помодну и добро уведену трговину

ради проширења исте.

Трговина се налази у једној најживљој вароши у Бачкој са великом околицом.

Дотични мора располагати са готовином од 10 000 до 15.000 круна. Радња је на тако добром гласу, да се ортаку пружа **сигурна будућност и леп напредак** Понуде ваља слати на

Annoncen Bureau
П. Крстоношића
622 1—3 **у Новом Саду.**

НА ПРОДАЈУ!

Око 50 кбм јапије брестове у пањевима постављено на савској обали Бјеле Цркве (близу Бос. Раче).

Дуљина од 3 до 5 метара а дебљина од 25 цмт. до 45 цмт. без коре Са цјеном од 20 круна кбм., грађа добра и чиста јапија. А кад поставим у Митровицу на бајир код железнице а са цјеном од 25 круна.

Који трговац жели под горњим условима купити нека се обрати на

Перо Станимировић
575 2—3 Доњи Бродац, п п Бос. Рача

За моју
МАНУФАКТУРНУ И ПАМУКА ТРГОВИНУ
потребујем
ПОМОЋНИКА

солидног, доброг продавца, који је вичан и **памуку.**

Оферти са ознаком плате нека се шаљу на фирму.

577 3 5 **Сава Тубић,** Шид.

НА ЗНАЊЕ!

Јављам поштованом грађанству из места и са стране, да сам

преузео гостиону код „КИР МИТЕ“
у Карловцима.

Упозорујем поштов грађанство, да сам исту изнова реновирао и снабдео са новим собним намештајем, а уједно се постарао и за добру **српску кујну**, као и за **ћевапчиће** и **ражњиће**, а тако исто и за добро пиће и послугу јамчи мој досадањи рад код „Буренцета“.

С поштовањем
Владимир Радовић
398 11—12 гостионичар у Карловцима.

ХРАСТОВЕ ДУГЕ

сува, изврсна роба

до 25.000 акова

има на стоваришту у Обреновцу и продаје франко савска обала.

425 7—8 **Радомир Матић**
трговац
Обреновац (Србија)

Шајкашко питање.

— Др. Ђ. Тапавица. —

(Наставак.)

Држали се за тим зборови и то у свакој општини. И то не један, већ безброј. У свакој општини по Закином рецепту основали су се местни ритски одбори. Одборника је било преко сто. Ова ствар најбоља је била по бирташе. Јер шта мислите, шта се ту попије, кад у један бирт навали сто одборника ритлија. Од свију бирташа најбоље је ишло Ђоки Шикопарији. У његовом бирту мало-мало, па седница. Па знате то је било и у реду. Човек фамилијаран а и председник је. Има и свој печат — а то много вреди. А кад узмемо и заслужио је, јер се као бирташ бацио на високе науке. Мало-мало, па трч' у Нови Сад — у Матицу. Проучава историје „Ваничека“ и „Швикера“. Трчи у Пешту министру. Пише писма и на краља. Лепи на њих пет печата, све сребрним форинтачама. Од Ђоке постаде наученјак бирташ. Он зна сва права и она, којих никад није било; све законе и оне, који истина никада нису донесени, али их је по његовом схватању требало донети.

Но не иде само сам Шикопарија министру. Води он и депутације. И молим вас, заиста су занимљиве те депутације и ти министри, којима Ђока Шикопарија води наше Шајкаше.

Да се уверите, колико се наш свет заваравао и залуђивао, приказаћу вам таку једну депутацију. Било је, да су већ и саме ритлије почеле сумњати у Шикопаријине лагарије. Нису му већ веровали, и да је био код министра, а камо ли да је овај „нацигурно“ обећао поделу рита. Почеше због тога полако изостајати са седница т. ј. из Ђокина бирта и престаше давати му у име трошкова двосексере. И Ђока увиде, да ту сад треба нешто урадити. Као мислио је: „кад Зака по три сата може да седи министру на врату па нам се хвали, да му увек приповеда о нашим ритовима, зашто не бих могао ја бар на пет минута привести к њему ритлије. А тај, коме ћу их привести, не мора бити баш министар. Може бити ма ко. Главно је, да моје ритлије држе, да је он министар. А напослетку и боље је, да он не буде баш прави министар. Прави министар могао би рећи истину, па тешко мени. А овај, кога ја поставим за министра, тај ће рећи оно, што ја хоћу“. Изјави дакле пред својим одбором, да их је вољан да води министру. Што смислио, то и учинио. Но прво, рече, иде сам да утврди са министром, кад ће да прими депутацију. Разуме се, одмах поче „аконто“ тога купити фришке двосексере, па терај на „ајзлибан“, управо у Пешту. Кад је Ђока стигао у Пешту, прво и прво оде у гостиону Енглеске Краљице. Узе под најам једну дворану. Нађе и једнога берберина, који је имао лепу дугачку браду, кудраву косу, умео се лепо „набреновати“. Једном речи, по Ђокином схватању, сасвим згодан за министра. Погоди се с њиме, да за двадесет круна пред Шајкашима одигра улогу министра и да им рекне оно, што ће му он казати. Овај пристане, куд ће лакше зараде, мислио је: колико ја морам бријати док избријем двадесет круна! Но тиме још није било све готово. Видео је Ђока, да министар има и „портира“, све са гајтанима и са чаковом као генерал. Где ће тога набавити? Е, ту му је већ његов берберин, то јест најмљени министар помогао. Знате, он се добро разазнавао у Пешти. „Ни бриге те“, вели, брат Ђоко! Томе ћемо лако помоћи. Знаш, има овде у Пешти много „тандлера“, где ћеш такове ствари моћи и узајмити. И доиста, за десет круна узајме они једно рухо од оних, који при господским саранама стоје пред врати у чакову као генерали, а у руци држе велику буџу. Ту узајми Шикопарија за других десет круна и једно црно руво за његовога брицу, који ће одигравати министра. Кад је све било удешено, терај натраг у Жабаљ. Сазове одмах све ритлије и каже им, да је био код министра и на ручку и он му је обећао, да ће примити депутацију. Тамо ће из уста његових моћи чути, како ствар стоји. Уверће се, да Ђока Шикопарија не лаже. Дабогме, друштво Ђокино је то примило са највећим задовољством. Још су му се извињавали, да се не срди. Та они имају у њему вере. Али знаш, Ђоко, добро је овако, јер тако ти нико неће моћи рећи, да ти баш ниси добар са министром. Спреми се тако депутација на пут. Обуку се сви у свечано руво па и Шикопарија, па терај у Пешту. Кад су стигли, Ђока их све намести у гостиону, а сам се тобож крене министру, да јави, да је стигла депутација. Оде дакле своме брици и рекне му, да се спреми и да у заказано време буде у закупљеној дворани заједно са својим момком, који треба да обуче оно портирско рухо. При повратку сврне још и у Енглеску краљицу. Даде у сали запалити полијелеје и спустити завесе. Знате, нек је мало тајанственије. У прочељу дворане метну једну фотељу, где ће седети тобожњи министар. Кад је све било удешено, кад је стигао брица-министар и његов калфа, који је одигравао послужитеља министрова, врати се Ђока својима и рече им, да се могу кренути. И доиста овај поштен и безазлен свет пође ни не мислећи на какав обешењаклук. Са страхопоштовањем улазе у салу. У прочељу на фотељи седи господин министар у оном, за десет круна узајмљеном, црном оделу, а поред њега са леве стране стоји његов берберски калфа у већ описаном руву. Кад су Шајкаши ушли, поклоне се најпонизније господин министру. Сви су се зачудили, каква је то лепа дворана. Па како их „чествује“ министар, кад је толико свећа дао запалити. Па и сам министар са његовом великом брадом и кудравом косом доиста им је импоновао. А тек његов послужитељ. Овај се све блиста. Изгледа као какав генерал. Па тек она велика буџа. Та нико ни помислити није смео, да је то све „талми“, да је само измишљено хуљавство Шикопарије. Дакле кад се тако сместили, отпочне Ђока на свој познати начин лупати и бубати. Дабогме ритлије су међу собом шапутале: Богме је наш Ђока момак, па куражан, дере се пред министром као да је у свом бирту. — После Ђокина говора министар је одговорио мађарски, но при крају говора рекао је неколико речи и српски. То јест Шикопарија га је научио, да каже депутацији, да је рит сигуран и да ће он већ испословати поделу по главама. Тиме се и завршила ова министарска аудијенција. Министар се са свима и руковао. Они се дубоко поклонише њему и Ђока их изведе. Можете мислити, какви су то сретни тренутци били за депутацију. Па тек кад су кући стигли. Било је ту весеља. Држале се ту поново седнице и зборови, па све у Ђокином бирту.

Ето тако су и наши Шајкаши ритлије дошли помоћу Ђоке Шикопарије и до „министра“.

Дабогме да ово данас оне ритлије, који су били у тој депутацији, нерадо слушају. И одричу се, да су били у Пешти. Но на жалост, тако је. Ово ми је причао један озбиљан и поуздан наш човек, који је и сам присутан био и то случајно при овој депутацији и који је доцније и сам изближе упознао онога бербера, који је одигравао пред Шајкашима министра. Знате, као муштерији при бријању у шали му је испричао све појединости те комедије.

Да, да, велики је „махер“ тај Ђока Шикопарија. Није он био само код министра. Ишао је он, као што прича и самоме краљу. Знате, када су ређе почели падати двосексери и мање се точило пића у његовом бирту, он се није стидео ничега. Знам, једном је држао у Жабљу збор, на ком се сав увезан појавио. Тобож болестан је, сад је устао из кревета, но хитне ствари приморавају га, да се из кревета дигне. Добио је наиме писмо баш од краља. И присутнима је показивао са печатом неко писмо. Из тог је писма тобож прочитао, како је краљ вољан својој деци шајкашкој поделити рит. Шикопарија као што видите, није се жацао од никаквих средстава. А на послетку, кад му је ишло у рачун, кад га власти нису спречавале, право је и имао! Молим вас, треба да знате, да при таким зборовима често су биле присутне власти, па чак и солгабиров. Нико ни речи није приговорио Ђоки за ове његове бургије. То је било нешто свакидашње. У Ђокином бирту, кад су ритлије држали своје зборове, нашао се скоро увек по један изасланик власти, мада тај ритски одбор није имао дозволу више власти за организацију, Шикопарија имао је и свој званичан печат. Водили су се ту и записници, а све у присуству солгабирова. Можете мислити онда, какву су важност ритлије, ти невини људи полагали целој овој ствари. Та власти су присутне, оне не кажу ништа, па како би онда могло бити, да „наш Ђока“ не ради оно, што треба. Ко је смео близу доћи Ђоки Шикопарији! Па његов баба, који је био и иначе позната личност — јако су га „интересовали“ туђи коњи — и он је постао виђена личност поред свога сина Ђоке. Јавно је приповедао, да је његов Ђока шајкашки Месија, он ће да искупи све Шајкаше. Но није то говорио само он, говорили су то и други.

Много и још врло би се могло много приповедати о Ђоки Шикопарији. Но држим, да је и ово сасвим доста.

Један прост човек, ратар, који не зна ни своје име честито написати, видите каква је чуда био у стању порадити поред данашњих жалосних управа шајкашких. Молим вас, он напослетку није имао шта да изгуби. Из ничега стекао је кућу, бирт, који је због ових ствари добро ишао, дошао је до лепе зараде, лако је могао да живи. Мислио је: „кад има луда које ми верују, боље да их ја исисам и окламам него други. Ја сам себи тек најпречи.“

Тако је то ишло из дана у дан. Од године до године. Маневрирао је Шикопарија на све могуће начине. Но напослетку све — све, али и самим ритлијама почела је цела ствар полагано нешто глупаво да изгледа. Зато Шикопарија, кад је већ све своје ујдурме испробао, кад је све фишеке испуцао, обраћа се своме пријатељу Мили. Сад он треба да му припомогне. Јер његових комедија већ је доста. То он и сам увиђа.

Тако је дошло и до процеса. Мила Милосављевић, изабрани шајкашки посланик започе ритску парницу. Ова богме дуго потраја, јер преживе и Милу. Шикопарија је за трајање ове парнице опет добио мало „луфта“. Док је ишло, терао је своје и даље. Но пошто свачему једном мора бити краја, то и ова ритска ствар дотраја. Не треба да вам причам. Сви знамо, како се пред судом завршила ова ритска парница. Са великом катастрофом. Јер и пред краљевском куријом беху Шајкаши одбијени са својим ритским потраживањем.

Држим, да је сасвим излишно, да о појединостима ове парнице говорим. Да вам набрајам све оне празне и пресне лагарије што је „ваш брат Шајкаш“ Ђока Шикопарија, „председник поверенства за поделу ритских земаља“ (као што он сам себе титулише) ритлијама натоваривао. Оне глупости, којима је „шајкашки месија“: на Велику Суботу, на Митров-дан, и знам те још све на какав дан варао и тровао наш јадан лаковеран шајкашки народ. О томе би се могле као еванђелија дебеле књиге писати. Од свију тих лагарија и глупости ја ћу да се осврнем само на једну, на „Објаву“, коју је издао Шикопарија прошле године априла месеца, кад је парница и пред куријом била изгубљена и када је „брат Шајкаш“ Ђока обрао бостан. Објаву ову и он почиње: „У име Његовог Величанства краља“. И наваља од речи до речи први део куријалне пресуде, са овим завршним речима: и по овоме се тужитељи не могу са тужбом одбити што немају право“.

Многи неук човек, који то прочита, тешко ће разумети и баш зато ће многи помислити: Па опет Шикопарија има право, јер као што последње речи наведене, из куријалне пресуде, тврде „тужитељи не могу се са тужбом одбити, што немају право“.

Али, разуме се да то не стоји тако. И тиме је хтео Шикопарија да и на даље залуђује свет. Т. ј. да остави бар искру наде, бар једну сламку да пружи преваренима за будућност. Да је то била његова намера, осведочили смо се из тумачења наших заведених ратара, а и из онога ту-

мачења, којим им је он, појединцима, тумачио споменуту куријалну пресуду.

Да разјаснимо. Управо и због овога смо и споменули овом приликом ону објаву.

Ствар је у овом. Краљевска табла између осталих разлога, са којих је одбила ритлије, рекла је, да они нису имали права тужбе (да туже), јер уз њих нису пристали сви заинтересовани у овој парници. Тај разлог кр. курија није примила. Курија је изрекла: да је парница случајно добивена, онда би и остали заинтересовани, нетужитељи, имали отуда користи и права да траже свој део, иако нису опуномоћили тужитеље, да и у њихово и ме воде парницу. Тужитељи су могли покренути и водити парницу, иако их нису сви остали заинтересовани опуномоћили на то. Оно је већ друго питање, како ће добивени рит они међу собом поделити. Ако друкчије не иде, мораће један против другог повести парницу. Дабогме о томе свему ни разговора није могло бити, јер је парница изгубљена.

Дакле ту је било само то спорно, јесу ли могли тужитељи тужити или не. Друго ништа. Ту нема никаква правна признања. У даљем том своме писању лупа Шикопарија, како шајкашких општина у оно доба није ни било, нису постојале и поред граничарског и општинског закона, којих је било. Но о овом штета свака реч. Ту се са Шикопаријом не можемо препирати, јер то нису шприцери и слична пића. Шикопарија даље прича „да друго не остаје до-ли сазвати народни збор и саветовати се, та ствар пред судом поновити, пошто ми нисмо из права тражбине искључени пресудом кр. курије“. Видите ту поново избијају Шикопаријини рогови. И из овога се види, зашто је спомињао оно, што сам баш мало пре протумачио. Бунца Шикопарија и о неким историјским доказима, који каже „нису због брзо издате пресуде суду ни поднети, дакле нисмо празних руку“.

Човек, који познаје све ове ствари, не зна доиста да ли да се смеје или да се љути поступку овога покваренога човека. Но ја и поново наглашујем, да је Шикопарија имао сасвим право. За тај дрзак поступак, за завађавање несвесна света није он баш сам крив, већ власти и њени представници, који су дозволили, да таква печурка трује наш народ.

После те изјаве Шикопаријине знате ли шта је наступило? Шикопарија је дошао у „бајбок“. Он је прошао најјефтиније, јер би га гњев у надама превареног шајкашког народа већма погодио, него што га је удес са затвором постићи могао. Постигао је оно, што га је требало већ одавна да снађе. — Али шта мислите, да ли се бар ту, у „бајбоку“, смирио? Не. И из „бајбока“ је покушао да продужи свој занат. Писао је писма свима општинским представништвима и позивао их, да му плате круну по јутру за његов труд, што је истраживао дата. Иначе ће их тужити суду. Наравно, да се представништва слатко насмејала на та писма и Ђока оста без жељених круна, а била је реч тек о маленкости, неких 38 хиљада круна. Сиромах преварио се. Прецењио је свој углед и своју снагу.

Но сироте ритлије, они су тек настрадали. Јер треба да знамо, да ти људи пре но што је почела Закина и Шикопаријина комедија за поделу рита, мање више сви су имали свога иметка. Просечно до 20—30 јутара, гдекоји још и више. А знате ли, шта је данас са тим сиромасима? Сви су испропадали. Полакомили се. Хтели су да се из рита обогате. Испродавали су своју земљу. Па су за тај новац покуповали „ритска права“. Гдекоји, који је имао двадесет јутара, продао је сав свој капитал, па је за тај новац накуповао 200 300 јутара тог ритског права. Заиста страшне ствари! Тако су на најгаднији начин упропашћене силне породице. Шта на то вели господин Зака? Ко ће за ове несретнике пред Богом и људима одговарати?

Но не само материјално упропашћен, морално убијен, већ је још и на најсвирепији начин, приликом оне надуване побуне, злостављен био тај свет.

Небројено случајева знамо, и то ћемо скорим и на меродавном месту и изнети. Том је приликом жандармерија и полиција на најгрубљи начин злостављала те људе. Био је ту рањен и осакаћен не један невин човек. Један јадник, кога је мој један пријатељ лекар лечио, тако је био чизмама изгажен, да му је доцније и уд (penis) сасвим иструнуо. Питам ја: Зар се таке ствари смеју дешавати у данашњем веку? Но било је још и другог. Полиција, жандармерија и изаслани официри после пијанке извели су изгруване и премлаћене ковиљске ритлије на плац. Тамо су их поређали на земљу и дали се сликати. С тим сликама дала су та господа начинити карте дописнице, па су их слали пријатељима и пријатељицама својим за доказ јунаштва свога. Доиста велико јунаштво! Испребијати немоћне, измождене старце, од којих је поједини и до осамдесет година стар. Као што видите из прикључене слике, један од тих дичних делија држи на руци и своје псето. Његова Цезара, што хвата пацове. Доиста достојан је Цезар овоме друштву високом.

Доиста ми морамо да се стидимо за њих, кад помислимо, како смо далеко дотерали, кад ти људи треба да буду потомци некадањих дичних шајкашких официра.

Но само стрпљења. Доћи ће ђаво и по своје. Уверени смо, да ће се та господа увек сећати оних дана, када се у Шајкашкој провађали ради одржавања реда и мира као дежурни.

Као што видите, овако се завршила та ритска ствар. Дабогме Зака се тада није показивао.

То је укратко историјат шајкашких ритова. Из наведенога је сасвим јасно, да ритови никада нису били фактична својина појединих граничарских породица, већ само шајкашких општина, као моралних тела. Ко противно тврди, тај или не познаје ову ствар или ако је познаје, онда неистину тврди и тиме обмањује друге па и сама себе.

* * *

После овога, прозборимо коју и о легалном (законитом) становишту овог ритског питања.

На жалост много, врло много је већ говорено о том легалном становишту. Много је већ несмислица избачено у овој ствари. Гдекоји су из незнања, а други пак из својих личних интереса у ово за Шајкаше животно питање и сувише далеко задрли у страну. И по себи се разуме обрукали сами себе, но што је још горе и за осуду, нашем су свету нанели грдне материјалне штете, а погдекоме и пропаст.

Законито становиште и тежиште ове ритске ствари је ово:

По краљевском рескрипту од 1867. године има се један део ритске земље употребити на издржавање оних породица, који су међувремено због мале количине свога некретнога поседа материјално посрнули, тако звани: „Grundbedürftige“.

Сада, када је истекао мандат одбору за ритску управу, када су сви заједнички дугови исплаћени и када и нема смисла, да и надаље остане тај заједнички одбор, дужне су све шајкашке општинске управе, и то без разлике, у смислу досадањег међусобног уговора свака да прими свој део ритске земље.

Кад је то обављено у смислу мајестетске молбе, краљевскога рескрипта и онога уговора, што су све шајкашке општине међу собом склопиле, има се: *испитати, који су од општинског становништва оскудни у земљи* (Grundbedürftige) *и тима би требало онда или бесплатно или уз малу закупнину дати на извесно време један део ритских земаља* **на уживање** *— бар толико, да исти са својим породицама имају кору хлеба.* Дабогме, ми ово у појединостима овде не можемо расправљати, јер то је искључиво делокруг општинских управа. Оне према горњем треба да донесу један општински штатут. Да установе прво, колики би део од свога ритскога поседа могли одцепити на издржавање, односно уживање тима т. зв. „Grundbedürftige“. Друго, а то је најтеже: треба општине, такође у своме делокругу, да кажу, који би могли бити ти „Grundbedürftige“. Је ли то сиротиња, која баш ништа нема или они, који имају нешто мало иметка, бар онолико, колико је у општинском закону од 1862. године као најмањи иметак био одређен.

Доиста, данас је врло тешко решити то последње. Јер данас су други закони, а други су били за време границе, односно онда, када је ритска земља општинама дарована. Онда је ово питање решити било сасвим лако, јер је у оно доба оскудних породица по појединим општинама било врло мало. Та на једној руци могао си их избројати. Данас иду богме у стотине. Зато војне управе нису имале никаквих тешкоћа. Јер, као што видимо, оскудних је било врло мало, а земље је било изобиља. А осим тога било је још и законског мерила, а то је општински закон од 1862., који је утврдио *»основни иметак«*. Онај најмањи непокретан иметак, са кога се граничар и породица његова може издржавати. Као што знамо, тај иметак нити се могао продати, нити задужити. Тога свега данас нема. Зато и рекох, да ову ствар праведно и мудро решити, врло је тешко. Ту општинске управе добро треба да отворе очи, када почну ту ствар решавати.

То треба и морају шајкашке општине да учине. Дужност им је,да своју сиротињу потпомогну. Тим пре, што су многи и многи. као што смо из напред наведеног видели, баш услед познатога 25 §-а и због рђаве општинске управе — дакле невино настрадали и пропали. Јер метнимо руку на срце. Милијони су утрошени у ритове — дабогме сада и доносе десетоструко. И зато је баш право, да они, који се за тридесет година ради будућег благостања своје деце одрицали уживања ритских земаља, данас уживају те плодове, или бар један део од њих или њихова деца која су материјално пропала.

То је право а и Богу драго!

Држимо се тога!

(Наставиће се)

За мазање своје обуће
набавите
СРПСКИ КРЕМ
производ
Ковачевића и Друга
НОВИ САД
✻ Законом заштићено. ✻
569 4 4

Интелигентна госпођица
из добре куће тражи место
забављачице или васпитачице
у бољој кући деце од 6—12 година. Говори потпуно српски и немачки. Упитати у администрацији „Заставе“. 564 3—3

СРЕМСКА ВИНАРА
У НОВОМ САДУ,
у лебарској улици, преко пута од Централног Кредитног Завода,
у којој се точи искључиво чисто и изврсно вино г. **Јосифа Шварца**, са рода његовог винограда на каменичком брежуљку Парагу, који се састоји из **20 јутара**, а осим тога његовог пецива **комовице и шљивовице**, све, на чаше или у затвореним флашама по умереној цени У гостионици се могу добра и јефтина јела добити — Поруџбине на бурад од **50 литара** па на више примају се у канцеларији

БРАЋЕ ШВАРЦА,
1620 23 50 **на рибијој пијаци бр 12**

На продају имамо један
ВРШАЋИ СТРОЈ
(Locomobil и Dreschkasten)
од 4 коњске снаге, за рад потпуно добар са свима приборима.
Обратити се на
42 4—5 **Пају и Миту Стојшића**
у Иригу

Женски чиновник
који је више година радио при КЊИГОВОДСТВУ у НОВЧАНОМ
заводу
тражи место. Обратити се треба на администрацију »Заставе«.
580 3—3

ТРГОВАЧКЕ КЊИГЕ,
благајнице, штраце, главне књиге, роковници и т. д. могу се добити од најједноставнијих врста, до најфинијих, и зготовљава трговачке књиге по нарочитом растеру и жељи
КЊЈЖАРНИЦА И ТРГОВИНА АРТИЈЕ
Милана Ивковића
У НОВОМ САДУ
ћошак главне и дунавске улице.
Каучук штабила.
Шапирограф апараша.
Сви специјалитети за трговачке пословнице, као:
Шанон мапе, разни регистратори копир и рекопир папир,
и т. д.
Артије и пантлике за писаће машине.
Наруџбе поштом извршују се брзо и савесно.
Цене строго солидне.
270 29 30

Велике Вертхајмове гвоздене касе
Велики илустровани ценовник на захтев сваком шаљемо франко и бадава.

Изврсно копирно и писаће мастило.

---

500 круна плаћам ономе, чога заболе зуб или коме смрди из устију након трајне употребе Бартилине воде за зубе. Цијена је бочици 70 филира (поштарина посебно 9 фил.
Ed. Bartilla - Winkler
Wien, 19./4. Sommergasse 1.
Добива се у свима лекарницама.
У Новом Саду: код **Б. К. Грозингера** Фрање Јосифа трг; **Беле Кихлера** апотекара Јелисаветин трг и **Оскара Клајна** дрогерије код „Црвеног Крста“.
Захтијевајте свагдје, изрично Бартилину воду за зубе. Пријаве о потворењу награђујем.
У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5·20 просто од пштарине 1·68.
248 6—

„ХОТЕЛ ПАРИЗ“
ОД 1. ЈУЛА
за издавање
Поближа извешћа код
Katarine König
Laudonova ulica 30
562 3—8 **Земун.**

ДВА СТАЛНА МОМКА
потребујем за моју
Кројачку радњу
свештеничког одела.
Ступање одмах. Првенство имају они, који су већ радили у таковим радњама
У Новом Саду, 6. (19) априла 1909.
487 6 6 **Стева Писаревић**
кројач свештеничког одела.

У ГОСТИОНИ код
„Францоцана“ — „БЕЛИ ВО“
у Петроварадину — Мајуру
приређује гостионичар **сваке недеље** после подне **ЧАСТ** са печеним дебелим
јагњетом на ражњу.
Било ружно или лепо време част ће се одржати уз свирку тамбурашког збора.
С поштовањем
570 2—3 **Фрања Вилфинг**

Телефон: = 4—60 = Телефон
Прве каквоће
негашеног Креча
по врло умереној цени може се добити код
Krausz Béla, mérnök
409 6 12 mészkemenczeiből,
Pécs, Siklósi utcza 2. sz.

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
Димитрија Стојковића
У ЗЕМУНУ
потребује једног млађег
ПОМОЋНИКА,
који говори осим матерњег језика немачки и мађарски Ступити може одмах. 607 2 3

ПОМОДНА, ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ
ТРГОВИНА
ПАНТЕЛИЋ и ДРУГ
У ВРШЦУ
потребује једног **млађег помоћника** који осим српски, потпуно мађарски и немачки говори Понуде са означеном фиксплатом треба послати на горњу атресу.
592 2 3

ЗА МОЈУ ГВОЖЂАРСКУ И ШПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ
потребујем
2 помоћника
који говоре српски, мађарски и немачки
Ступање што пре.
595 2—2 **Ж. Панаотовић**
Нови Сад Дунавска улица.

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárfürdö) у Будимпешти
Летња и зимња лековита купка. Својина мађарског калуђерског реда „милосрдника“. Сумпоровито минерално топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање, и купање које се с особитим успехом против реоме и нервних болести употребљава. Угљене киселине, парна и електрична купатила. Лечење пићем и удисањем. Проспекти се шаљу забадава и плаћено.
441 3—16 **УПРАВА**

Steckenpferd
Сапун од љиљанова млека.
Најблажи сапун за кожу, као и против сунчаних пега!
Добија се свуда.
225 11—40

НОВА ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
РАДЕ ПЕТРОВИЋА
„код парожана“ **У НОВОМ САДУ** „код парожана“
бивши Маркушев локал уз гостиону Малдакер у кући г. Стевана Николића државног одветника у миру
препоручује велике избор **свиле, штофа** за мушка и женска одела, сваковрсних **марама, делена, батиста, цица, зефира, молдона, паркета** и **конофоса**; за том: **атласа и с тина** за јоргане, штофаних и чипканих **завеса, гарнитура** за постеље, готових **јоргана** у разним бојама, кончаног и памучног **платна и шифона** по разне цене. Цене су врло умерене и утврђене, послуге солидна, брза и тачна Молим да се свако лично уверити изволи.
478 8—30

Планински Крем.
Нов и најбоље средство, **без отровних састојака**. за мушке и женске **Чисти кожу, одржава свежину лица и снажи вид.**
Продајем у мојој радњи по **1 круну 20 потурл тегла.**
Васа Лукић
Вршац. Јелисаветин трг,
469 6 25 број 11.

Гвожђарска трговина
Ђоке Радивојевића
У Вуковару
потребује ПОМОЋНИКА, који може одмах у радњу ступити. 605 2 3

Ad C. O 2676/757 ex 1909.
Стечај.
Расписује се стечај ради попуњења места
КЊИГОВОЂЕ
СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ
у Карловцима
Књиговођине су дужности, да води књиге и рачуне штампаријине и трговачку кореспоненцију и да обавља послове око експедиције листова, које штампарија штампа.
Плата је књиговођи: 1440 К. редовне годишње плате, 288 К. станарине и 600 К. годишње награде за експедицију листова.
На ово место могу компетовати Срби, православне вере оспособљене књиговође.
Место ће се привремено попунити.
Молбенице којима ваља приложити: крсни лист, сведоџбу оспособљења и евентуалне сведоџбе о досадањем службовању, имају се поднети српском православном народно-црквеном саборском одбору најдаље до 18. (31) маја 1909. године.
Из седнице српског православног народно-црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 20 марта (2. априла). 1909. године.
587 2—2 **Председништво**
срп. прав. нар. црк. саборског одбора.

ИЗНЕНАДНА НОВИНА!

Никакву брigу на дан прања не треба имати помоћу средства за прање које се зове „Перзил“.

Persil
Modernes Waschmittel

Јамчи се, да није ШКОДЉИВО и ОПАСНО При једном кувању — засењујуће бело рубље

Штеди се рад време и новац!

Не треба више даска за прање! Не треба више трљање! Не треба више четкање!

Једаред употребити — увек ће се употребљавати.

Једини произвођач у Аустро-Угарској, **Gottlieb Voith,** Wien, III/1. 549 8—20

Добија се у свима трговинама.

56 15 30

Један извор здравља је

употреба пића, која су слободна од сваког алкохола а на прво место долази помоћу **Маршнерових**

ШУМИВИХ

ЛИМОНАДНИХ БОНБОНА

(са укусом од малине, лимуна, јагода, трешње трњина и т. д. справљена

Шумива Лимунада.

Прави су бонбони они, који су означени са овом заштитном марком

Годишња потрошња 40 милиона комада.

Једини произвођач:

Erste böhm. Aktien-Gesellschaft orient. Zuckerwaren-und Schokoladen-Fabriken, Kgl. Weinberge, vormals A. Maršner. 48 4 6

Лепота.

Најпреча жеља сваке даме је несумњиво: што лепша да буде, а да би могла постићи тај циљ, она узима сваку прилику маже лице са невероватним средствима, што у највише случајева има за последицу, да лице уместо лепше тако сатари, да после треба дуго времена и врло пажљиву негу док се лице опет поправи.

Једино у свету постојећи успех арадског апотекара Клеменса пл. Фелдеша са свјим **Маргит-Кремом** особито признат у Француској и Немачкој који је постигао, многе људе наводи да подражавањем овог светско-признатог **нешкодљивог** и против сваке **нечистоће** лица, сунчаних пега, бубуљица, флека и т. д. јединог чудноватог дјествујућег средетва Наравно, да то ником није пошло за руком, јер тајну пр извађања **Маргит-Крема** искључиво само проналазач и произвођач познаје, који ту тајну за себе чува и препарат сам справља. Зато је **Маргит-Крем** увек једнак, израда пак најбржљивија ради чега је дјејство брзо и сигурно. Зато се овбиљно свако опомиње да лице са свакојаким мастима не маже, већ да употребљује таково средство које је од енглеских, американских и француских славних лекара препоручено као једино сигурно, успешно **нешкодљиво** средство ради очувања лепоте. То светско признато средство за лепоту је **Фелдешов Маргит Крем**, који већ по употреби од 4—5 дана кожу лица савремено преображе, сунчане пеге бубуљице, флеке, митесере, црвенило на лицу и рукама одклања, лицу идејалну лепоту, свежину и младалаштво даје. При томе је **Маргит-Крем** сасвим нешкодљив. Једна тегла кошта 1 Круна; **Маргит-Сапун 70 потура** и **Маргит-Пудер** (бео, роза или крем) 1 Круна. Сва ова средства могу се сепаратно употребљавати. — **Фелдешов Маргит-Крем** може се читавом свету у свакој већој апотеци добити. Ако пак где год више на стоваришту не би било онда се треба обратити управо на проналазача: **Klemens V. Földes** Apotheker in Arad.

У Новом Саду: у апотекама Карла Грозингера, Вл. Ненадовића, Жиги Лукача, Јована Вујића и у дрогерији Оскара Клајна. 544 4—5

Микин и Стојковић

Централа: у Новом Саду.

Филијала: Стара Пазова.

Главна улица број 2 преко пута владичиног двора.

Телефон број 133. — код „Тигра“.

велика шпецерајска и ДЕЛИКАТЕСНА ТРГОВИНА

препоручује своје богато стовариште **брашна, разноврсног сапуна, праве гром-есенције, плава камена, рафије и најбоље гуме за калемљење, најфинијег зејтина за јело,** велико стовариште шећера, кафе, пиринца, крупна и ситна грожђа, бадема, лешњика, смокава, шампањца, домаћег и француског коњака, рума и ликера, **велико стовариште минералних вода**, сваковрсних **боја** за кречење, **лака** за патосе, **фирнајза и пензле** и све остале у овој струци спадајуће робе.

Пошто смо у свези са првим и највећим светским извозним трговинама и творницама и с тиме нам је могуће и цене тако јефтине ставити, да се код нас свагда свежа и најбоља роба по најефтинијим ценама добити може **на велико и на мало.**

Сваком нека је из своје сопствене користи препоручено, да се за набавку робе обрати **на велику шпецерајску трговину.**

268 9—52 **МИКИНА и СТОЈКОВИЋА**

у Новоме Саду и у Старој Пазови

Послуга брза и тачна. ○ Роба увек свежа

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО РУСАНДА

у Меленцима (Тоболачкој жупанији)

у Јужној Угарској

отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра о г.

Специјално лечи: **Сеоотике, хроничну реуму, скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести**, које нису у стању беле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo Код женских **неуредан крвоток**, и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **костобоље** Caries. **Necrosis-а.** у коме премашује најчувенија интернационална купатила. Са успехом лечи **застарели луес.**

У купатилу ординира званични купалишни лекар др. Љубомир **Думић**, лекар клужке клинике

Станови се састоје из **четири** модерно удешена **хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк** са удобним клупама, **гласовир, куглана, билиард**, стоји на расположењу купалишним гостима

Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље

Каменко Пиперски,

15 5 7 деловођа купалишни

Професори **Оиолцер, Д аше, Шикцлер** и **Кајнцбауер** препоручују дра **Ј. Г. Попа** ц. кр дворског зубног лекара 5—13

АНАТЕРИН

од 59 година амо најснажнији лек за зубе,

уста, десне, грло на врачац излечи, скоро да је без икаквог мириса, ослобађа од мучних болова и патње. На стомак и утробу (црева) благотворно утиче Прави је само овде, ако је с мојом фирмом означен, á К 2 80, 2 —, . . Анатерин зубни крем, један тубус 60 пот., у стаклету 1 К 20 пот., у паку 70 пот. Зубни прашак 1 К 26 пот. Не пени се, зубе не квари. — Може се добити у лекарницама, дрогеријама и парфимеријама.

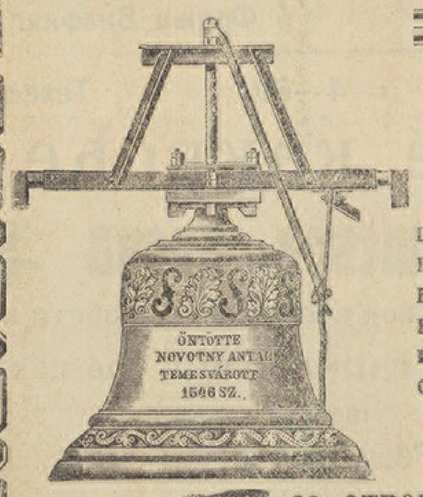

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1185 35—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

доја су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре **S** провиђена и која имају куготрајнији, снажнији и дубљи звук. него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крупама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

Одликован у Лондону 1908 са златном медаљом.

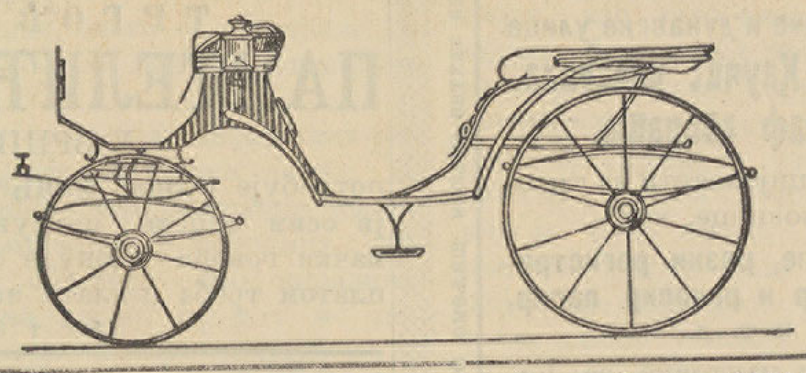

Извоз у готових кола за све балканске државе.

Прва јужно-угарска творница кола, творница за парно савијање дрва и парна пилана

МАТИЈЕ РАЈХА и КАРЛА ЛЕБХЕРЦА

Нови Сад (на лиману, у близини жељезничке станице)

Највеће стовариште најразноврснијих и најмодернијих кола од најједноставнијих до најелегантнијих израда по најјефтинијим ценама. Признати солидан фабрикат. — Илустроване ценовнике бадава и франко. Стара кола се најбржљивије преоправљају или се по жељи примају у промену. 580 7—30

ДВЕ ЈЕДНОКАТНЕ КУЋЕ на најживљем месту за сваку трговину, као и једну кућу са обором од 3 јутра, згодно и за парцелацију, продајемо уз врло повољне услове.

Српско Еск нтно Друштво
Митровица (Срем.)

18 2

ЦИГЛЕРОВА ГУМА

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ ВИНОГРАДА

НАЈБОЉА ЈЕ

за то што је права гума а не смеса па нити се кида нити пуца на сунцу или киши, и с тога је сви стари виноградари већ преко 15 година купују.

За то што је **Циглерова гума** најбоља и што је свуда траже многи продају сличну гуму, која на први поглед изгледа иста као и **Циглер ва гума**, али кад је према светлости развучете, опазићете одмах разлику: **Циглерова гума** је прозрачна, за то што је чиста гум , а друге гуме које нису од Циглера кад их развучете нису прозрачне и чисте, зато што су од смесе, па се кидају и пуцају. Пазите дакле и купујте Циглерову гуму са стовариштa само од **Августа Циглера у Новом Саду** (Ujvidék) у лебарској улици бр 21/Z. (преко пута од Централног Кредитног Завода) — па сте сигурни Најбоље поручите одмах дописном картом.

Који још нису каламили **Циглеровом гумом**, нека ишту мустру коју шиљем бадава и франко, па ће одмах видети разлику. 496 4—8

Објава.

Господин Миленко Ђ. Поповић
адвокат из Б ограда,
Господар Јованова 49. телефон бр 963,
продаје из слободне руке:

РУДНИК КАМЕНОГ УГЉА

о коме постоје најлепше научничке референције

рудник лигнита

спреман за експлоатацију; и,

ПАРНИ МЛИН

са четир камена, полуштамбиљном машином са 18 коњских снага, споредном машинеријом, са зградама око млина, штала ма, оборима, кошевима за кукуруз, стовариштима за пшеницу и другу храну, све у тврдом материјалу, као и са виноградима и њивама око млина.

Сви ови објекти продају се посебно. **МЛИН** се налази у близини варошице најбогатијег крају Србије, скоро на самој железничкој прузи. **РУДНИЦИ** се налазе такође у близини варошице. Транспорт је олакшан услед добрих путева. као и усред непосредне близине железнице

За услове и обавештења обратити се на адресу

г. Миленка Ђ. Поповића,
адвокат из Београда.

48 4—5

НЕКОЛИКО РЕЧИ
О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем доб а ва чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакоми алености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јачост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити Али није до ста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком са вешном специалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесни ма очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести певи за мокрење, бенике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена ослабљену људску снагу (импотенција), слатну жилу, боле и крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз. Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо упиран, дискретан одговор (и писму треба само биљег за одговор приклопити) Након доконченог лечења писма се пале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Rákóczi út 10. 232 11—

НОВО-ОТВОРЕНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЛАЗАРА ПОПОВА у Новом Саду

главна улица број 27. у кући г. Љубе Стефановића.

Јављ п. н грађанству из Новог Сада и околице, да су за пролетњу и летњу сезону стигли најновији и најмодернији: *штофови за женске и госпоју штофови за блузе, лаки листери, свиле за хаљине и блузе, делини, батисти, ланене тканине, зефири, воали, кретони, све у најмодернијим бојама и десенима.*

Даље држим увек на стовариштy првих фабриката: *за бело рубље платна, шифона, орадла,* осим тога *конофжта за креветске намештаје и шарено рубље Модерних креветских гарнитура и тепиха. Завеса од штофова и чипака. Јоргана, мадраца и т. д*

Целокупне опреме за невесте уз снижену цена на целој роби.

У сопственој користи, молим свакога, да ме удостоји својом посетом, па ће се уверити, да је мој принцип:

Добра, шачна и свесна послуга уз најумеренију цену.

494 3 5

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy Samenbeize)

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика. Минхенско шпатен пиво у флашама. Највећи избор минералне свеже воде Разне сорти сирева Фришких сардина и других разних риба.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. Стефановића син, Нови Сад

Главна улица бр. 27.

Основана 1868

1887 21—52

Телефон 6 . 76.

Разна калифорнијска воћа

Праве манастирске шљивовице

Грчка лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier

Сваки дан свежа путера за тој са спахилука надвојводе Албрехта Најбоље врста вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Јефтине дрвенарије,

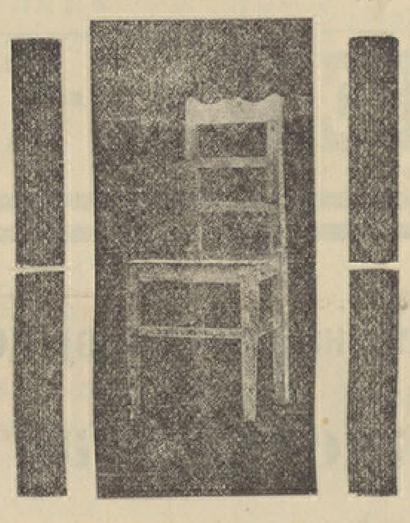

као: добро израђених **косишта** (10 ком. у завежљају); **мотичишта** (25 ком. у завежљају); даље сваковрсне готове коларске робе, комплетних тешких и лакших кола, или за иста посебних делова, као и других алата за пољопривреду; даље **дрвених столица** од тврдог дрвета, природне боје, чврсто израђене у свакој количини препоручује

ВЕЛИКА ТВОРНИЦА КОЛАРСКЕ И СТОЛАРСКЕ РОБЕ

Браћа Гавански и Алексијевић

парна резаоница и дрвара

у Бачком Сентомашу.

4 1 6 18

KUPALIŠTE DARUVAR

СТАНИЦА јужне железнице

ЖЕЉЕЗОВИТИ и БЛАТНИ ИЗВОРИ 34—50° C.

Мраморне порцуланске купке, фанго лиечење, лечење мрвиом водом, зрачне и сунчане купељи, слободна лечилишта и лечење товљењем

Изврсни успеси код лечења **господјинских болести, слабокрвности, реуматизма, костобоља и живчаних болести на почито ischiasa.**

563 2 12 **Умерене цене.** **Проспекте шаље на захтјев.** **РАВНАТЕЉСТВО.**

ПРЕСА ЗА ВОЋЕ И ГРОЖЂЕ

које раде са сталним и двоструким притиском и одионом регулацијом „**Hercules**“ за ручну употребу а са највећом израдом

ХИДРАУЛИЧКЕ ПРЕСЕ

за врло велики притисак и груби рад.

Машина за жрнање воћа и грожђа.

Справа за крунење грожђа (Abbeermaschienen). Потпуно удешене за цеђење шире, које су покретне или непокретне.

Справе за цеђ ње сокова од воћа, ступе за цеђење јагода.

Справе за сушење воћа и зеља, машине које љуште и секу воће (најновије патентиране, које саме раде и који се преносе и воде,

Штрцаљке („**SYPHONIA**“) за виограде дрва и за уништење горушице.

ПЛУГОВИ ЗА ВИНОГРАДЕ

НАЈБОЉЕ МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

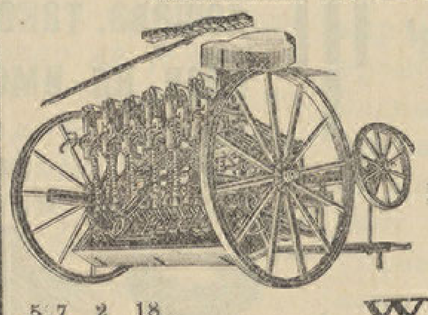

„**AGRIKOLA**“ (Schubrad System) за сваковрсно семење, без да се мењају точкови за брдо и доју. Најлакше се креће, врло дуго трају, најјефтинија цена.

Машина за кошење, грабље за сено, пресе за сено и сламу за ручну употребу, **машина за крењење кукуруза,** машине за вршоње, гепел, справа за чишћење, тријери, плугови, ваљци, бране, сечке и т. д.

Израђујемо и продајемо под гарнцијом као шпецијалитете најновије конструкције.

PH. MAYFARTH & Co.

5 7 2 18 **WIEN, III. Faconstrasse 71.**

Фабрика пољопривредних машина, ливница гвожђа и радионица за плугове. Одликовање са преко 820 златних и сребрних медаља итд. Опширни и илустровани каталоги бадава и франко. Тражимо заступнике и препродавце.

ЗА ЧУДО ЈЕФТИНО!

600 ствари само за 1 фор. и 83 новч.

Један диван џепни часовник, који се навија сваки 36 сата, са гаранцијом доброг хода са позлаћеним ланцем; 1 дивна игла за пошту са симиљи-брилијантом, 1 врло елегантан позлаћен прстен са имитираним драгим каменом за господу и госпође, 1 диван воље са 150 источних бисера најмодернији накит за женске, 1 дивна гарнитура са дугмадима за манжетне, крагнове и груди са гаранцијом 3 по стотка дубл-злата, 6 комада правих кончаних џепних марама 1 врло леп елегантан писаћи прибор од никла, 1 дивна кутија са огледалом и финим češљем, 1 лепо мирисави сапун, 1 врло лепо увезена бележница. 72 енглеска пера за писање и 20 комада за дописивање и још 395 разних ствари које су у кући потребне бадава. Све укупно са сатом који сам те новце вреди, коштаће само 1 фор. 85 нов Разашиље у натраг (per Nahname) или кад се пошље новац унапред.

EXPORTHAUS

H. SPINGARN, Krakau № 140.

Ко наручи два пакета, добија још бадава 1 фини федермесер са две сечивице. За сваки даљи пакет више од два добија се такође такав, федермесер Ако се коме пошиљка не допада, новац се враћа.

603 1—1

Заштитна марка „Ленгер"

LINIMENT CAPSICI COMP.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и навеј употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом **Richter**. — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 60 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen" in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

Разашиље се дневно. 1248 32—42

Календар среће 1909.

Бројеви овог календара среће састављени су од сирочади. Бирајте брзо онај број који пада на Ваш имен- или рођендан, јер згода једног тренутка је многом донела богатство и добро стање

Јануар	Фебруар	Март	Април	Мај	Јуни	Јули	Август	Септемб.	Октобар	Новембар	Децемб.
1 2 96	1 9 603	1 66613	1 90497	1 35829	1 2111	1 16039	1 64 52	1 55568	1 2163	1 90947	1 39147
2 19490	2 66706	2 9993	2 65946	2 78972	2 38743	2 38696	2 69046	2 11168	2 173 6	2 66758	2 78854
3 23933	3 41500	3 23385	3 1118	3 90617	3 65941	3 55243	3 2164	3 17358	3 16001	3 39104	3 2148
4 74912	4 62923	4 38678	4 24691	4 53826	4 53849	4 79365	4 17363	4 2151	4 38619	4 9401	4 33116
5 79371	5 2211	5 78977	5 13990	5 66612	5 90615	5 39191	5 19586	5 33400	5 63238	5 4399	5 33309
6 90908	6 19489	6 90491	6 19491	6 90937	6 108703	6 22700	6 3109	6 11143	6 78957	6 19537	6 18311
7 23379	7 23947	7 66736	7 78886	7 9432	7 39108	7 16009	7 33302	7 19516	7 39135	7 3539	7 78964
8 55235	8 52405	8 52264	8 22670	8 19446	8 92875	8 19594	8 74919	8 23416	8 90638	8 66638	8 53832
9 958 9	9 66694	9 65925	9 75824	9 33376	9 66730	9 90611	9 52442	9 33106	9 66705	9 55548	9 90940
10 16040	10 52250	10 39167	10 52265	10 3522	10 39197	10 2138	10 55396	10 37239	10 18332	10 39 22	10 55229
11 677	11 2144	11 74992	11 22452	11 17364	11 65923	11 18383	11 75823	11 11156	11 38627	11 66603	11 6785
12 38655	12 18388	12 18398	12 6789	12 95874	12 18356	12 23390	12 66726	12 9406	12 9914	12 78975	12 90950
13 64705	13 37232	13 9973	13 11172	13 4393	13 6800	13 55598	13 52 24	13 39160	13 23381	13 16031	13 3534
14 41478	14 9499	14 23456	14 38610	14 78997	14 24684	14 53835	14 38707	14 91615	14 18316	14 38624	14 19435
15 55226	15 90462	15 74981	15 3505	15 64838	15 4360	15 79368	15 33120	15 63915	15 2100	15 2 01	15 74908
16 90901	16 19564	16 38741	16 16032	16 39186	16 33396	16 64758	16 9968	16 55541	16 33343	16 23497	16 55362
17 2216	17 22654	17 55556	17 78884	17 74987	17 78881	17 2188	17 19442	17 79352	17 19544	17 18305	17 66763
18 33438	18 19566	18 74988	18 52238	18 64832	18 55354	18 18379	18 23946	18 66618	18 2124	18 52274	18 63742
19 75802	19 38725	19 2169	19 91623	19 90931	19 39184	19 33393	19 3540	19 55353	19 9457	19 66650	19 75821
20 108702	20 99649	20 18345	20 55245	20 23948	20 16018	20 55580	20 17355	20 90907	20 33104	20 55552	20 78956
21 39190	21 53844	21 92893	21 17360	21 9458	21 33426	21 78887	21 90948	21 2449	21 78989	21 69020	21 90902
22 52296	22 23451	22 11189	22 39139	22 18387	22 19557	22 95869	22 9956	22 11171	22 55363	22 4389	22 52142
23 66710	23 63912	23 78990	23 24689	23 19560	23 33460	23 65939	23 55526	23 37245	23 52218	23 22612	23 66654
24 74952	24 41495	4 90632	24 66656	24 35819	24 13994	24 90933	24 16029	24 16008	24 13981	24 63904	24 52148
25 90945	25 39113	25 41490	25 39142	25 2101	25 63248	25 24659	25 24682	25 19510	25 23939	25 108724	25 2179
26 22689	26 66768	26 66745	26 63233	26 55571	26 78883	26 18363	26 69040	26 92886	26 92895	26 9901	26 33354
27 78861	27 39165	27 52426	27 22494	27 74902	27 41487	27 4396	27 39107	27 5220	27 2181	27 22610	27 22681
28 55597	28 23395	28 33121	28 2201	28 90646	28 66759	28 17361	28 66740	28 66738	28 24681	28 23386	28 16004
29 59366		29 66683	29 4397	29 55388	29 18 64	29 38683	29 52220	29 75806	29 74913	29 16037	29 91612
30 63728		30 9994	30 23469	30 75412	30 23496	30 90637	30 90603	30 55504	30 55586	30 33123	30 92878
31 9917		31 22693		31 66765		31 74929	31 74916		3 74969		31 39138

Вучече прве класе XXIV кр уг. повлашћене класне лутрије биће 19 и 21. маја по римском.

Цена спећки	Цео лоз	Половина	Четвртина	Једна осмина
I. класе:	К 12·—	К 6·—	К 3·—	К 1·50

491 4—4

Разашиљање оригиналног лоза бива кад се новац у напред пошаље или са поузећем

Поручује се најлакше са поштанском упутницом. Поштански чекови за бесплатно шиљање новца стоје нашим поштованим муштеријама бадава на расположењу. После сваког одржаног вучења достављају се званичне листе од вучења. Горњи сретни бројеви искључиво се могу добити

само код Bankhause GAEDICKE, Budapest, IV, Kosuth Lajos u. 11.

БОНОВЕ ВЕЛИКО-КИКИНДСКЕ ЦИГЉЕ.

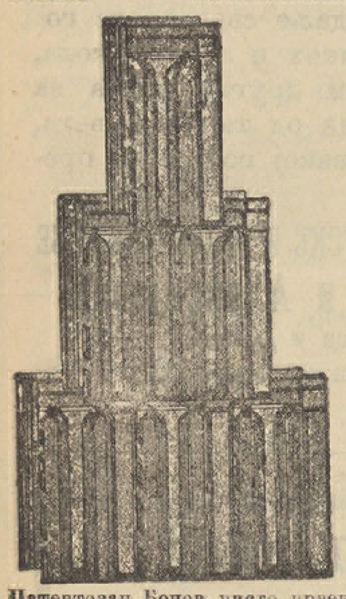

Патентован Бонов чисто црвени креп

Најбоља каквоћа црепа по најјефтинијој цени. Изволте захтевати ценовник.

Траже се заступници.

БОНОВА ЦИГЉАНА

ВЕЛ. КИКИНДА

(Bohn'sche Ziegelwerke, Nagy Kikinda.)

4—

Zacherlin

Помаже изврсно као ненадмашиви „сатирач инсеката" (купуј „само у флашама"

Пристојан, честит трговац пазиће да муштерији, прослављени „ЗАХЕРЛИН" код њега потражи, неће јој за то наметнути лажљиви сурогат.

Али на жалост имаде и друкчији трговаца!

И зато нека је сваки пријатељ правог „Захерлина" нарочито упозорен, да се од подметања као што се то у последње време често са варљиво подраживаним флашама дешава, тако се очувати, да сваки најтачније пази на име „ЗАХЕРЛИН".

493—6

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду